

стю повновікових корів, дали більш вирівняних потомків за разовою місткістю вим'я (табл. 4). Це відповідно зумовило і більшу однорідність потомків усіх бугаїв. При цьому найбільш однорідних дочок серед первісток і повновікових корів мав бугай Герой 1253, який майже вдвічі зменшив мінливість цієї ознаки у дочок порівняно з матерями.

Таким чином, відбір за формою вим'я на ранніх етапах оцінки первісток і використання цінних плідників від матерів з вим'ям високої якості сприяли створенню стада, практично повністю укомплектованого тваринами з вим'ям бажаної форми, доброю разовою місткістю його. Середня продуктивність стада становить понад 4000 кг, а середня швидкість молоковіддачі наближається до 2 кг/хв.

МОРФОЛОГІЧНІ І ФІЗІОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ВИМ'Я КОРІВ-ПЕРВІСТОК ДАТСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ

М. С. ГАВРИЛЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук

Г. С. КОВАЛЕНКО, молодший науковий співробітник

Український науково-дослідний інститут розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби

Успіх селекції великої рогатої худоби багато в чому залежить від генетичних ресурсів, які поповнюються за рахунок генофонду кращих порід світу. Для генетичного поліпшення місцевої чорно-рябої породи в 1976 р. в дослідне господарство «Олександрівка» Українського науково-дослідного інституту розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби завезли з Данії 205 нетелей чорно-рябої породи. Середній вік тварин при першому отеленні становив 26,5 міс.

Молочна продуктивність первісток (174 голови) за першу лактацію становила 3781 кг з вмістом жиру в молоці 3,75%.

Доїли корів у стійлах корівника два рази на добу в переносні відра на установках ДАС-2Б.

Завданням наших досліджень було вивчення морфологічних і фізіологічних властивостей вим'я корів-первісток датської чорно-рябої породи.

Проміри вим'я і особливості молоковіддачі корів визначали на другому й третьому місяцях лактації за методикою Латвійської сільськогосподарської академії та Головного управління по племінній справі Міністерства сільського господарства СРСР (1970).

З оціненої за формою вим'я 181 корови з ванно- і чашоподібною виявилось 167 (92%) і з округлою 14 голів (8%). Первістки датської чорно-рябої породи мали вим'я в основному бажаної форми і добре розвинене. Так, його обхват становив 119,4 см, довжина — 29,6, ширина — 31,4, глибина — 27,1 см (табл. 1). У більшо-

1. Характеристика вим'я корів-первісток за основними промірами, см (n=37)

Проміри	M±m	C _v	Проміри	M±m	C _v
Обхват	119,4±1,3	6,5	Обхват дійок:		
Довжина	29,6±0,5	9,8	передніх	7,5±0,2	12,2
Ширина	31,4±3,9	7,6	задніх	7,5±0,2	12,3
Глибина	27,1±0,3	7,5	Відстань між дій-		
Довжина дійок:			ками:		
передніх	6,3±0,1	13,1	передніми	18,4±0,5	17,5
задніх	5,4±0,1	13,8	задніми	9,9±0,5	30,9
			Відстань від дна		
			вим'я до землі	60,7±0,4	4,4

сті корів форма дійок конічна або циліндрична. За довжиною і обхватом дійки повністю відповідали параметрам доїльних стаканів. Всі тварини мали оптимальну відстань від дна вим'я до землі, яка складала в середньому 60,7 см. Слід зазначити, що у всіх первісток датської чорно-рябої породи відсутні додаткові дійки.

На основі вивчення ознак молоковіддачі встановлено, що у первісток датської чорно-рябої породи індекс рівномірності розвитку вим'я дорівнює 43,3%, швидкість молоковіддачі — 1,93 кг/хв і середня тривалість доїння — близько 4,0 хв. З оцінених тварин у 28 середня тривалість одного доїння була менше 3 хв. Максимальна швидкість доїння становила 2,68 кг/хв, а за перші три хвилини доїння — 2,07 кг/хв. Ступінь випорожнення вим'я корів за перші три хвилини доїння дорівнював в середньому 85% (табл. 2).

Результати наших досліджень щодо вивчення фізіологічних властивостей вим'я узгоджуються з даними Е. Ниельсена (1967), в дослідях якого при оцінці 327 корів-первісток датської чорно-рябої породи середня швидкість молоковіддачі становила 2,13 кг/хв, індекс вим'я — 43,5% при разовому надої 8,0 кг.

Встановлено тісний взаємозв'язок між надоем за перші три хвилини доїння і середньою швидкістю молоковіддачі ($r = +0,65$), а та-

2. Особливості молоковіддачі корів датської чорно-рябої породи (n=181)

Показники	M±m	C _v
Разовий надій, кг	7,7±0,13	23,3
Індекс вим'я, %	43,3±0,31	8,9
Тривалість доїння, хв	3,98±0,70	23,6
Середня швидкість молоковіддачі, кг/хв	1,93±0,03	23,5
Швидкість молоковіддачі, кг/хв:		
за першу хвилину доїння	2,68±0,07	34,6
за перші дві хвилини доїння	2,45±0,05	26,3
за перші три хвилини доїння	2,07±0,04	20,8
Надій, %:		
за одну хвилину доїння	35,85±0,97	35,0
за дві хвилини доїння	65,4±1,16	22,7
за три хвилини доїння	85,0±0,71	10,9

3. Коефіцієнти кореляції між основними властивостями молоковіддачі

Корелюючі ознаки	$r \pm m_r$	P
Середній разовий надій і середня швидкість молоковіддачі	$+0,44 \pm 0,02$	$<0,001$
Надій за перші три хвилини і середня швидкість молоковіддачі	$+0,65 \pm 0,02$	$<0,001$
Тривалість доїння і середня швидкість молоковіддачі	$-0,30 \pm 0,07$	$<0,001$
Тривалість доїння і середній разовий надій	$+0,15 \pm 0,07$	$<0,01$
Тривалість доїння і індекс вим'я	$-0,057 \pm 0,07$	$>0,1$

4. Властивості молоковіддачі корів залежно від їх родинних зв'язків

Лінія, споріднена група	Кількість корів	Разовий удій, кг	Тривалість доїння, хв	Середня швидкість молоковіддачі, кг/хв	Індекс вим'я, %
Лінія Константина Франса 9065	42	7,7	4,00	1,93	43,3
Лінія Рейнтса 25024	30	7,7	3,77	2,04	42,8
Лінія Аннас Адема 30578	25	7,1	4,00	1,78	43,0
Споріднена група С. Ернста 6693	20	7,4	3,70	2,0	44,4
Споріднена група Скокье Де-сінгн 1298378	14	7,6	3,80	2,0	41,8
Інші лінії	48	7,7	4,05	1,90	44,3

кож між середнім разовим надоем і середньою швидкістю молоковіддачі ($r = +0,44$). Між тривалістю доїння і середньою швидкістю молоковіддачі встановлено негативний взаємозв'язок ($r = -0,30$), а кореляція між тривалістю доїння і індексом вим'я статистично не вірогідна ($P > 0,1$; табл. 3).

Проведений аналіз властивостей молоковіддачі первісток залежно від походження показав, що корови, які належали до шведської лінії Рейнтса 25024, мали підвищені разовий удій і швидкість доїння, а у тварин лінії Аннас Адема 30578 ці показники дещо нижчі (табл. 4).

Результати проведених досліджень свідчать, що корови датської чорно-рябої породи мають вим'я бажаної форми, задовільні морфологічні і функціональні властивості та придатні до дворазового машинного доїння.

В дослідному господарстві створюється репродуктор імпортної худоби і корови датської чорно-рябої породи з високою племінною цінністю включені в селекційний процес з метою поліпшення продуктивних і технологічних ознак місцевих чорно-рябих тварин.